

**UCHWAŁA Nr XXIV/177 /2021
RADY GMINY W DĄBROWIE
z dnia 28 października 2021 roku**

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
oraz Programu Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dąbrowa na lata 2021-
2026**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r., poz. 1372 ze zm.), w związku z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249), uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dąbrowa na lata 2021-2026, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

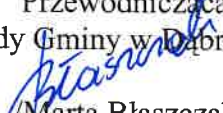
Przewodnicząca
Rady Gminy w Dąbrowie
[Signature]
Marta Błaszczak

UZASADNIENIE

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Program Ochrony Ofiar w Rodzinie w Gminie Dąbrowa, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały, określa sposób realizacji zadań własnych Gminy Dąbrowa, o których mowa w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym przyjęcie przedmiotowej uchwały przez Radę Gminy w Dąbrowie jest zasadne.

Przewodnicząca
Rady Gminy w Dąbrowie

/Marta Błaszczak/

Załącznik
do Uchwały Nr XXIV/177/2021
Rady Gminy w Dąbrowie
z dnia 28.10.2021

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE DĄBROWA
NA LATA 2021 – 2026**

SPIS TREŚCI

I. Wstęp – charakterystyka zjawiska przemocy.	Str. 4
II. Podstawy prawne Programu, jego odbiorcy oraz realizatorzy-zasoby instytucjonalne.	Str. 6
III. Diagnoza problemu przemocy.	Str. 7
IV. Procedury postępowania, gdy wystąpi problem przemocy w rodzinie.	Str. 10
V. Cele, zadania i wskaźniki programu.	Str. 13
VI. Finansowanie, jednostki zaangażowane w realizację i czas trwania programu.	Str. 15
VII. Monitoring i ewaluacja gminnego programu.	Str. 15

I. WSTĘP - CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. To działanie powodujące narażenie tych osób na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające godność, nietykalność cielesną, wolność (w tym seksualną), powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienie i krzywdy moralne. Przemoc jest zjawiskiem występującym coraz powszechniej. Każdego dnia znajdujemy doniesienia w mediach o krzywdach wyrządzonych ludziom przez inne jednostki, o maltretowaniu słabszych – dzieci, osób starszych, o znęcaniu się nad najbliższymi. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje niezmiernie głębokie i szkodliwe. Daje o sobie znać w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej. Najbardziej jednak niepokojące jest to, „...że przemoc rodzi przemoc, tworząc swoistą spiralę przemocy, obejmującą coraz to nowe generacje pokoleń”¹

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. w art.18 i 71 wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględniać w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej.

Samo stwierdzenie, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, nie jest już wystarczające do jej zapobiegania. Próba podjęcia celowych, zamierzonych oraz jednolitych działań na rzecz zapobiegania przemocy w rodzinie w Polsce jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Ustawa ta została uchwalona „w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie”. Ustawa ta mówi, że (art.2) „przemoc to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające dobra lub prawa osobiste członka rodziny lub innej osoby wspólnie zamieszkującej lub gospodarującej, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.” W ten sposób zrobiony został pierwszy krok ku podniesieniu świadomości społecznej w zakresie zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie. Nadano działaniom z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ramy prawne, podnoszące tym samym rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe. Nowelizacja, obowiązująca od 1 sierpnia 2010 r., znacznie rozszerza zadania i obowiązki, nałożone na różne szczeble administracji państwowej i samorządowej. Główny ciężar podejmowania działań w tym zakresie spoczął na organach samorządowych, zwłaszcza szczebla gminnego.

Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym. Badania empiryczne oraz doświadczenie wskazują, że prawidłowo funkcjonująca rodzina jest optymalnym środowiskiem rozwoju i samorealizacji. Natomiast przemoc jest jednym z ważnych zagrożeń dla realizacji tej podstawowej funkcji rodziny, jak i dla samorealizacji każdego z jej członków.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że:

- jest intencjonalna – przemoc jest zamierzonym, celowym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary,
- odbywa się w warunkach nierównowagi sił – w relacji jedna ze stron ma przewagę nad drugą, sprawca jest silniejszy, a ofiara słabsza,

¹ J.A. Malinowski. Pętla przemocy, "Wychowanie na co dzień" 1996, nr 9.

- narusza prawa i dobra osobiste – sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do netykalności fizycznej, godności, szacunku itd.),
- powoduje cierpienie i ból – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody. Doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Tabela 1. Rodzaje przemocy – formy zachowań

Rodzaje przemocy	Formy zachowań
Przemoc fizyczna	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielanie koniecznej pomocy itp.
Przemoc psychiczna	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie gróźb itp.
Przemoc seksualna	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych kobiety itp.
Przemoc ekonomiczna	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny itp.

Źródło: Niebieska Linia

Innym zjawiskiem przemocy w rodzinie jest zaniedbanie. Zaniedbanie to zjawisko społeczne odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Będzie to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej m.in.:

- emocjonalnego kontaktu i więzi,
- reagowania na trudności, które przeżywa dziecko,
- okazywania wsparcia, troski, zainteresowania i opieki,
- otwartości na potrzeby dziecka,
- zapewnienie odpowiednich warunków materialnych i socjalnych,
- właściwego ubioru, który będzie dostosowany do wicku i pory roku,
- opieki medycznej i edukacji,
- odpowiedniego pokierowania rozwojem.

Zaniedbanie nie wiąże się z użyciem siły, jednak może powodować poważne szkody psychiczne oraz uszczerbek na zdrowiu.

Przemocy towarzyszy pragnienie wywołania cierpienia ofiary i spowodowania jakichś szkód. Takie zachowania wynikają z negatywnych i intensywnych przeżyć sprawcy, związanych z frustracją, z zablokowaniem jakichś dążeń, z niespełnionych pragnień i oczekiwań. Pojawia się wówczas agresywna reakcja na stres, która nie zostaje powstrzymana i kieruje się przeciw członkom rodziny. Istotnym czynnikiem bywa przekonanie sprawcy o niezdolności ofiary do obrony i poczucie własnej

bezkarności. Słabość ofiary wynika z przewagi fizycznej sprawcy i okoliczności, w których sprawca uzyskuje władzę psychiczną. Towarzyszy mu wtedy poczucie, że „może sobie na to pozwolić”.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia oraz tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

II. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego
- ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy
- ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowywaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawę z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich
- ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
- Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty: oraz wzorów formularzy: Niebieska Karta
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021
- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021 - 2026”.

Odbiorcy Programu:

Program przeznaczony jest dla mieszkańców Gminy Dąbrowa, głównie skierowany jest do:

- osób zagrożonych przemocą w rodzinie,
- osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- osób stosujących przemoc w rodzinie,
- świadków przemocy w rodzinie,
- podmiotów zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie,
- społeczności lokalnej.

Przerwanie przemocy jest warunkiem podstawowym na drodze do zmiany i pomocy ofiarom przemocy w rodzinie. Jest to jeden z najtrudniejszych aspektów interwencji. Pomoc psychologiczna ofierze powinna się koncentrować na zrozumieniu sytuacji, w jakiej znalazła się ofiara, przejściu przez poczucie krzywdy, winy, chęci odwetu i rozpacz. Każda osoba jest inna, ma inne ograniczenia czy zasoby. Często nasze zasoby, czyli mocne strony, cechy, umiejętności, wiedza, wykształcenie, zawód, doświadczenie, znajomości, kontakty międzyludzkie trzeba sobie uświadomić i wydobyć je, by móc czerpać z nich motywację i siłę do działania, zdrowego funkcjonowania i życia.

Pełna realizacja wyznaczonych celów jest uzależniona również od stopnia zaangażowania przedstawicieli instytucji i służb (policja, sąd, oświata, służba zdrowia, organizacje pozarządowe, ośrodek pomocy społecznej) pracujących z osobami dotkniętymi przemocą.

Realizatorzy programu- zasoby instytucjonalne

Program będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie,
- Zespół Interdyscyplinarny w Dąbrowie,
- Urząd Gminy w Dąbrowie,
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowie,
- Powiatową Komendę Policji w Mogilnie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie,
- Placówki leczenia odwykowego, w tym Poradnię Leczenia Uzależnień w Mogilnie,
- Sąd Rejonowy w Mogilnie,
- Prokuraturę Rejonową w Mogilnie,
- Placówki oświatowe, w tym Poradnię Pedagogiczną w Mogilnie,
- Placówki służby zdrowia,
- organizacje pozarządowe,
- inne podmioty.

Opracowanie Programu poprzedzone zostało rozpoznaniem skali zjawiska przemocy na podstawie danych gromadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w Dąbrowie na przestrzeni ostatnich lat oraz na podstawie dostępnych raportów badań i analiz.

III. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY

Gminę Dąbrowa zamieszkuje około 4590 mieszkańców w 14 sołectwach. Cechą charakterystyczną gminy stanowi fakt, że jest to region typowo rolniczy. Bardzo istotnym problemem jest bezrobocie, które szczególnie dotyka kobiet o niskich kwalifikacjach zawodowych, ludzi niepełnosprawnych i długotrwale pozbawionych pracy. W trudnej sytuacji znajdują się osoby starsze i niepełnosprawne. Gmina Dąbrowa, podobnie jak inne gminy powiatu mogileńskiego charakteryzuje się niskim stopniem rozwoju gospodarczego i znacznym bezrobociem.

Z posiadanych danych wynika, że najbardziej aktywna w identyfikacji zjawiska przemocy w rodzinie jest Policja. Funkcjonariusze policji z uwagi na bezpośredni kontakt z rodzinami, często w momencie ujawnienia przemocy wdrażali procedurę Niebieskiej Karty.

W Zespole Interdyscyplinarnym w Dąbrowie zgromadzona następujące dane:

Podmiot sporządzający NK	2018	2019	2020
Policja	15	8	18
Pomoc społeczna	1	1	1
Szkoły	0	0	0
Służba Zdrowia	0	0	0
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0

Zespół Interdyscyplinarny kończył procedurę Niebieskiej Karty z powodu ustania przemocy i bezzasadności podejmowania działań.

Liczba zakończonych procedur NK	2018	2019	2020
	10	7	5

Zadania Zespołu realizowane są zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29.07.2005 roku. Zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” Zespół Interdyscyplinarny zajmuje się przede wszystkim pomocą rodzinom, w których sporządzono Niebieską Kartę. Niebieska Karta jest to procedura, która może zostać zainicjowana przez Policję, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Służbę Zdrowia oraz Szkołę. Dotyczy ona członków rodzin dotkniętych problemem przemocy w rodzinie. Co ważne, założenie Niebieskiej Karty nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Nie stanowi podstawy do wszczęcia postępowania karnego, ale w przypadku, gdy ofiara zdecyduje się złożyć zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa może ona zostać wykorzystana jako dowód procesowy. Założenie Niebieskiej Karty jest informacją dla służb, że w danej rodzinie może dochodzić do aktów przemocy. W roku 2020 w 21 rodzinach z naszej gminy była realizowana procedura Niebieskiej Karty (dla 16 rodzin karty wpłynęły w 2020 roku). Do Zespołu wpłynęło 19 Niebieskich Kart (16 rodzin): w tym 1 sporządził OPS; 18 policja. Procedurę NK zakończono w 5 rodzinach.

Zestawienie Niebieskich Kart

2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
8	18	31	27	13	19	14	16	9	19

Ilość Niebieskich Kart w roku 2020 znacznie wzrosła w stosunku do roku 2019.

Liczba złożonych w 2020 Niebieskich Kart z podziałem na płeć sprawców			
kobiety		mężczyźni	
Pierwsza NK w 2020	Kolejna NK w 2020	Pierwsza NK w 2020	Kolejna NK w 2020
0	0	16	3

Z powyższych danych wynika, że osobami podejrzanymi o bycie sprawcami przemocy są mężczyźni.

Liczba doświadczających przemocy w rodzinie w 2020 (dane z formularza NK)		
Kobiety	Mężczyźni	Małoletni
16	2	1

Osobami doświadczającymi bezpośrednio przemocy są kobiety.

Liczba i rodzaj stosowanej przemocy w 2020 (dane z formularza NK)	
Psychiczna	19
Fizyczna	8
Seksualna	0
Ekonomiczna	0

Najczęściej odnotowanym rodzajem przemocy jest przemoc psychiczna. Z doświadczeń spotkań można wysunąć wniosek, że istnieje niska świadomość czym jest przemoc ekonomiczna. W swojej pracy Zespół odczuwa duże braki w zakresie terapii dla sprawców przemocy. Działania takie są zadaniem powiatu. Problemem jest też przekonanie wspomnianych osób do terapii. Zważywszy na powyższą sytuację zarówno osoby podejrzanе o bycie sprawcą bądź ofiarą przemocy korzystały z pomocy w Punkcie Konsultacyjnym. W roku 2020 z pomocy skorzystało 11 osób doświadczających przemocy.

Analizując formularz Niebieskich Kart na przestrzeni kilku lat można dojść do wniosku, że u większości rodzin występowało nadużywanie alkoholu przez członka rodziny.

Nadużywanie alkoholu/formularz NK	2018	2019	2020
	13	8	18

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dąbrowie w 2020 roku rozpatrzyła 10 wniosków dotyczących skierowania na leczenie odwykowe osób uzależnionych, z tego wobec 4 osób Komisja podjęła czynności zmierzające do orzeczenia przez sąd o obowiązku poddania się leczeniu. W 2020 roku Punkt Konsultacyjny odwiedziło 10 osób z problemem alkoholowym.

Problem alkoholizmu stanowi duże społeczne zagrożenie, które dotyczy nie tylko uzależnionych, ale wpływa na los całych rodzin oraz środowiska.

Liczba dzieci w rodzinach w których sporządzono Niebieskie Karty	
2019	2020
16	17

Przemoc dotyka również dzieci, które są najbardziej narażone na jej skutki.

Z przytoczonych powyżej danych diagnostycznych wynika, iż zjawisko przemocy w rodzinie występuje na terenie Gminy Dąbrowa. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż przemoc domowa jest nadal procederem marginalizowanym i przemilczanym można uznać, iż dotyka ona wiele rodzin, które nie ujawniają problemu.

Ten stan rzeczy może powodować wiele czynników, m.in.:

- 1) niechęć ofiar przemocy domowej do wszczęcia wobec sprawcy formalnych działań;
- 2) nieufność ofiar wobec służb pomocowych, brak wiary w skuteczność ich działania;
- 3) nieznamość przepisów prawa i obowiązujących procedur;
- 4) brak wiedzy, umiejętności gromadzenia i właściwego wykorzystania dowodów w sprawie;
- 5) brak wsparcia ze strony najbliższych;
- 6) przyzwolenie na stosowanie przemocy w najbliższej rodzinie;
- 7) akceptacja przemocy domowej w środowisku lokalnym;
- 8) długotrwała procedura, która obciąża ofiarę;
- 9) niechęć świadków do składania zeznań;
- 10) niska karalność.

Szczególnie istotne znaczenie ma współwystępowanie przemocy w rodzinie wraz z innymi problemami społecznymi. Należy wymienić tutaj przede wszystkim ubóstwo, bezrobocie, uzależnienia, choroby, niepełnosprawność czy inne, podnoszące poziom frustracji. W zestawieniu z deficytami umiejętności prospołecznych, a także często wyuczonymi w rodzinach generacyjnych przemoc owymi formami reakcji na stres i frustrację, ryzyko zachowań agresywnych podejmowanych wobec domowników znacznie wzrasta.

Zauważalna jest konieczność intensyfikacji działań edukacyjnych, uwrażliwiających i uświadamiających w kwestiach związanych z przemocą domową, kierowanych do wszystkich mieszkańców Gminy. Najpilniejsze potrzeby w tym względzie dotyczą:

- 1) stałych akcji edukacyjno – informacyjnych;
- 2) podnoszenia świadomości i odpowiedzialności osób zatrudnionych w instytucjach zobowiązanych do informowania policji lub prokuratury o sytuacjach przemocy w rodzinie oraz pomocy ofiarom i sprawcom przemocy domowej;
- 3) systematycznych, specjalistycznych szkoleń dla kadry pomocowej;

Zaniechanie w/w działań może skutkować:

- 1) niechęcią ofiar i świadków do podejmowania czynności procesowych;
- 2) powielaniem patologicznych wzorców zachowań;
- 3) wtórną wiktyzacją, dalszymi urazami ofiar i świadków związanymi z niewystarczającą wiedzą i umiejętnościami służb pomagających;
- 4) obniżaniem skuteczności niesionej pomocy w sytuacji braku orzekania i/lub egzekwowania nakazu podjęcia leczenia odwykowego oraz długo trwającej procedury;
- 5) poczuciem bezkarności sprawcy i akceptacji społecznej jego zachowań oraz pogłębieniem wyuczonej bezradności ofiary.

IV. PROCEDURY POSTĘPOWANIA GDY WYSTĄPI PROBLEM PRZEMOCY W RODZINIE

1. Zgłoszenie problemu przemocy

- informacja od osoby doznającej przemocy, osoby trzeciej, przedstawiciela instytucji,
- przyjęcie zgłoszenia i podjęcie natychmiastowego działania,
- przekazanie informacji o instytucjach świadczących specjalistyczną pomoc,
- przekazanie informacji, że wszystkie podejmowane działania służą zapewnieniu bezpieczeństwa i udzieleniu pomocy,
- informacja o konieczności powiadomienia innych instytucji w celu zapewnienia kompleksowej pomocy.

2. Podejmowanie interwencji w środowisku

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę "Niebieskie Karty" i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą. Wszczęcie procedury "Niebieskie Karty" następuje poprzez wypełnienie formularza "Niebieska Karta" w przypadku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

3. Procedura „Niebieskie Karty”

- 1) Procedura "Niebieskie Karty" stosowana jest zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. (Dz. U. Nr 209, poz. 1245). Wzory formularzy "Niebieska Karta" wypełniane są przez przedstawicieli podmiotów realizujących procedurę.
- 2) Procedura:
 - a) Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza "Niebieska Karta A" przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.
 - b) Przy wszczęciu procedury następuje podjęcie działań interwencyjnych mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
 - c) Przekazanie formularza "Niebieska Karta B" osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
 - d) Przekazanie wypełnionego formularza "Niebieska Karta A" do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego niezwłocznie, nie później niż w terminie do 7 dni od dnia wszczęcia procedury.
 - e) Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego nie później niż w terminie do 3 dni od dnia otrzymania formularza zobowiązany jest do przekazania go członkom Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej.
 - f) Na posiedzeniu Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej następuje wypełnienie formularzy "Niebieska Karta C" i "Niebieska Karta D".

- g) Do działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej należy:
- udzielanie pomocy osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
 - podejmowanie działań w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań,
 - zaproszenie osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie na spotkanie Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
 - opracowanie indywidualnego planu pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, i jej rodziny, który zawiera propozycje działań pomocowych,
 - rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowanych działań.
- h) Do działań członków Zespołu Interdyscyplinarnego lub grupy roboczej podejmowanych wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie należy w szczególności:
- diagnozowanie sytuacji rodziny, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą,
 - przekazanie informacji o konsekwencjach popełnianych czynów,
 - motywowanie do udziału w programach oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych,
 - przeprowadzenie rozmowy pod kątem nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków,
 - przekazanie informacji o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy w rodzinie.
- i) Zakończenie procedury następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

4. Powiadomienie policji lub prokuratury

- 1) na podstawie art. 12 powołanej na wstępie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie "osoby, które w związku wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie, niezwłocznie zawiadamiają o tym policję lub prokuratora" oraz "osoby będące świadkami przemocy w rodzinie powinny zawiadomić o tym policję, prokuratora lub inny podmiot działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie".
- 2) na podstawie art. 304 § 2 Kodeksu postępowania karnego instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swą działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, są zobowiązane niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub policję oraz podjąć czynności w celu niedopuszczenia do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa.

5. Procedura postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

Na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo odebrać dziecko z rodziny i umieścić je w pierwszej kolejności u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, w drugiej kolejności w rodzinie zastępczej lub całodobowej placówce opiekuńczo - wychowawczej. Decyzję, o której mowa pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką.

6. Zatrzymanie sprawcy przemocy domowej/opuszczenie lokalu

Na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o Policji "Policjanci wykonując czynności, o których mowa w art. 14, mają prawo zatrzymania osób stwarzających w sposób oczywisty bezpośrednio zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzkiego, a także dla mienia" oraz na podstawie art. 244 § 1 Kodeksu postępowania karnego "Policja ma prawo zatrzymać osobę podejrzaną, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że popełniła ona przestępstwo, a zachodzi obawa ucieczki lub ukrycia się tej osoby albo zatarcia śladów przestępstwa, bądź też nie można ustalić jej tożsamości."

Na podstawie art. 11a. ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie można uzyskać w sądzie zobowiązanie osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia mieszkania: „1. Jeżeli członek rodziny wspólnie zajmujący mieszkanie, swoim zachowaniem polegającym na stosowaniu przemocy w rodzinie czyni szczególnie uciążliwym wspólne zamieszkiwanie, osoba dotknięta tą przemocą może żądać, aby sąd, właściwy według przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym, zobowiązał go do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazał zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

7. Powiadomienie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

w przypadku uzależnienia od alkoholu osoby stosującej przemoc.

8. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Dąbrowa

Zespół interdyscyplinarny to zespół strategiczny, którego zadaniem jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych przypadkach. Prace w grupach roboczych prowadzone są w zależności od potrzeb zgłaszanych przez Zespół Interdyscyplinarny.

Do zadań grup roboczych należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodziny, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

9. Monitoring sytuacji w rodzinie

- weryfikacja i aktualizowanie planu pomocy,
- kontynuacja wsparcia dostosowanego do potrzeb,
- uzyskanie informacji o osobie stosującej przemoc,
- kontynuacja wspólnych wizyt w celu wzmocnienia przekonania sprawcy o pozostawaniu pod nadzorem.

10. Zakończenie działań w sytuacji ustania przemocy

V. CELE, ZADANIA, WSKAŹNIKI PROGRAMU.

Głównym celem programu jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszenie skali tego zjawiska w Gminie Dąbrowa.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cele szczegółowe:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości dostępności świadczonych usług.

Wskaźnik ogólny:

Liczba osób, które skorzystały z różnych form wsparcia w związku z problemem przemocy w rodzinie, w tym: liczba osób objętych procedurą "Niebieska Karta" oraz liczba osób, które skorzystały ze wsparcia różnego rodzaju placówek udzielających pomocy, takich jak: specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, ośrodki interwencji kryzysowej, punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, inne placówki świadczące pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Do celów szczegółowych programu należą zadania wyznaczone przez Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w poszczególnych zakresach.

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Profilaktyka i edukacja społeczna- wszelkie działania zapobiegające zjawiskom poprzez profilaktykę, monitorowanie, diagnozę wszelkich problemów zagrażających bezpieczeństwu rodziny i jej członków:

- opracowanie i aktualizowanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze gminy Dąbrowa na podstawie danych OPS, GKRPA, Policji, PCPR i Sądu;
- organizowanie profesjonalnych szkoleń związanych z tematyką przemocy w rodzinie dla kadry placówek pomocowych oraz konkretnych grup odbiorców (uczniowie, rodzice itd.);
- realizowanie projektów edukacyjno-informacyjnych dla różnych grup społecznych związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie;
- kampanie informacyjne i edukacyjne kładące nacisk na zwiększanie wiedzy dotyczącej zjawiska przemocy w rodzinie;
- działania edukacyjne o procedurze „Niebieskiej Karty”;
- prowadzenie poradnictwa i działań edukacyjnych;
- udzielanie wszechstronnej pomocy i wsparcia osobom i rodzinom zagrożonym występowaniem zjawiska przemocy w rodzinie oraz niezaradnym życiowo. Pomoc ukierunkowana jest na likwidację potencjalnych przyczyn występowania przemocy w rodzinie- aktywizacja na rynku pracy, zapobieganie bierności społecznej, w tym zawodowej, poradnictwo socjalne, prawne, psychologiczne, pedagogiczne, pomoc terapeutyczna.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie- zapewnienie osobom doświadczającym przemocy w rodzinie ochrony, pomocy i wsparcia poprzez:

- działania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Dąbrowie w ramach procedury „Niebieskiej Karty”;
- upowszechnianie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy medycznej, psychologicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej;
- udzielanie pomocy socjalnej, finansowej i rzeczowej osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- realizacja procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z wystąpieniem przemocy w rodzinie (art.12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie) oraz udzielania pomocy;
- zapewnienie bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w formie miejsc w całodobowych ośrodkach wsparcia oraz pomoc prawna w działaniach separujących ofiary od sprawców przemocy;
- organizacja i realizacja pomocy psychologicznej i terapeutycznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- zapewnienie schronienia i pomoc w adaptacji do nowych warunków mieszkaniowych.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.

Oddziaływania na osoby stosujące przemoc w rodzinie:

- działania podejmowane w ramach procedury Niebieskiej Karty;
- działania separujące sprawców od ofiar przemocy;
- rozpowszechnianie informacji oraz motywowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie oraz stosujących przemoc do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych;
- pomoc psychologiczna i terapeutyczna dla osób stosujących przemoc w rodzinie-program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy.

Cel 4: Zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług.

Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:

- organizowanie i uczestniczenie w szkoleniach z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- wdrożenie i realizacja systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc.

Czas realizacji: zgodnie z potrzebami przez cały rok, raz lub kilka razy w roku.

Realizatorzy: instytucje realizujące Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dąbrowa (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie, Komenda Powiatowa Policji w Mogilnie, Sąd Rejonowy w Mogilnie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, Placówki Oświatowe z gminy Dąbrowa, Placówki Służby zdrowia z gminy Dąbrowa, organizacje pozarządowe).

Analiza materiałów sprawozdawczych z poszczególnych instytucji będzie prowadzona o wskaźniki:

- liczba rodzin zarejestrowanych i zdiagnozowanych, jako środowiska zagrożone występowaniem przemocy w stosunku do roku ubiegłego;
- liczba wdrożeń procedury Niebieskiej Karty;
- liczba rodzin, którym udzielono wsparcia i pomocy;
- główne przyczyny występowania przemocy;
- liczba rodzin objętych terapią;
- liczba udzielonego zastępczego schronienie;
- liczba sprawców objętych programem korekcyjnym;

- liczba szkoleń;
- liczba rodzin, którym udało się rozwiązać problem przemocy w rodzinie lub jego skutki na tyle, aby umożliwić rodzinom prawidłowe funkcjonowanie w środowisku.

VI. FINANSOWANIE, JEDNOSTKI ZAANGAŻOWANE W REALIZACJĘ I CZAS TRWANIA PROGRAMU

Zadania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dąbrowa będą finansowane z budżetu gminy w dziale 852- pomoc społeczna rozdział 85205 – przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Zadania mogą być również finansowane z funduszy strukturalnych i programów Unii Europejskiej, grantów i dotacji konkursowych i wszelkich innych źródeł finansowania oraz budżetów poszczególnych jednostek zaangażowanych w realizację Programu.

Jednostki zaangażowane w realizację Programu:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie, Komenda Powiatowa Policji w Mogilnie, Sąd Rejonowy w Mogilnie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mogilnie, Placówki Oświatowe z gminy Dąbrowa, Placówki Służby zdrowia z gminy Dąbrowa, organizacje pozarządowe.

Program będzie realizowany w gminie Dąbrowa od 1 listopada 2021 do 31 grudnia 2026 roku.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

VII. MONITORING I EWALUACJA GMINNEGO PROGRAMU

Efektywność Programu i jego ocena mierzona będzie poprzez prowadzenie statystyk, analizę ilościową i jakościową zjawisk.

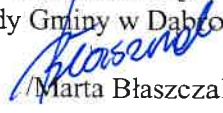
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie będzie przedstawiał Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni do 31 maja każdego roku. Koordynatorem i osobą odpowiedzialną za realizację Programu jest Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Dąbrowie.

Spodziewane efekty i ocena prowadzonych działań w ramach Programu:

- zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy;
- spadek liczby rodzin, w których interwencje są podejmowane wielokrotnie;
- zwiększenie społecznej wrażliwości i zaangażowania w problematykę przeciwdziałania przemocy.

Powyższe dane z badań oraz sprawozdań wskazują, że nadal istnieje potrzeba podejmowania szeroko zakrojonych działań zmierzających do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w Polsce, w szczególności przez rozwój różnych form pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. Wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie wpływa nie tylko na większą świadomość praw i możliwości skorzystania z pomocy przez osoby doznające przemocy, ale również na uwrażliwienie świadków przemocy na konieczność reagowania na akty przemocy. Ważnym elementem systemu pozostają też różnorodne oddziaływania wobec sprawców przemocy w rodzinie - korygowanie postaw i zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie wpływa na zapewnienie bezpieczeństwa osób krzywdzonych. Nieodłącznym elementem systemu jest też podnoszenie kompetencji służb, gdyż to od osób tzw. pierwszego kontaktu zależy jakość i efektywność udzielanej pomocy i wsparcia.

Niestety przemoc w rodzinie występuje od zawsze i nigdy całkowicie nie zniknie. Podejmowane działania mają na celu zmniejszenie skali tego zjawiska. Monitoring i ewaluacja umożliwią modyfikowanie Programu w taki sposób by był jak najskuteczniejszy.

Przewodnicząca
Rady Gminy w Dąbrowie

/Marta Błaszczak/